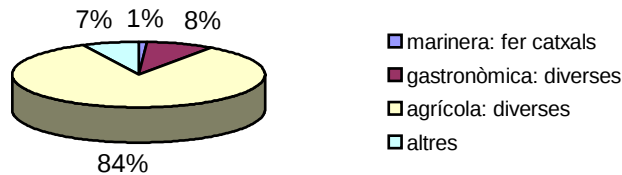

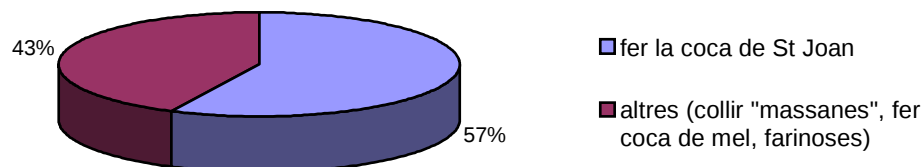
PREGUNTA 7: Coneixeu alguna pràctica marinera, agrícola, relacionada amb les herbes medicinals o amb la gastronomia, que sigui típica de St. Joan? Per exemple, plantar algun arbre.

D'entre tots els enquestats, les respostes més freqüents han estat sobre costums agrícoles.

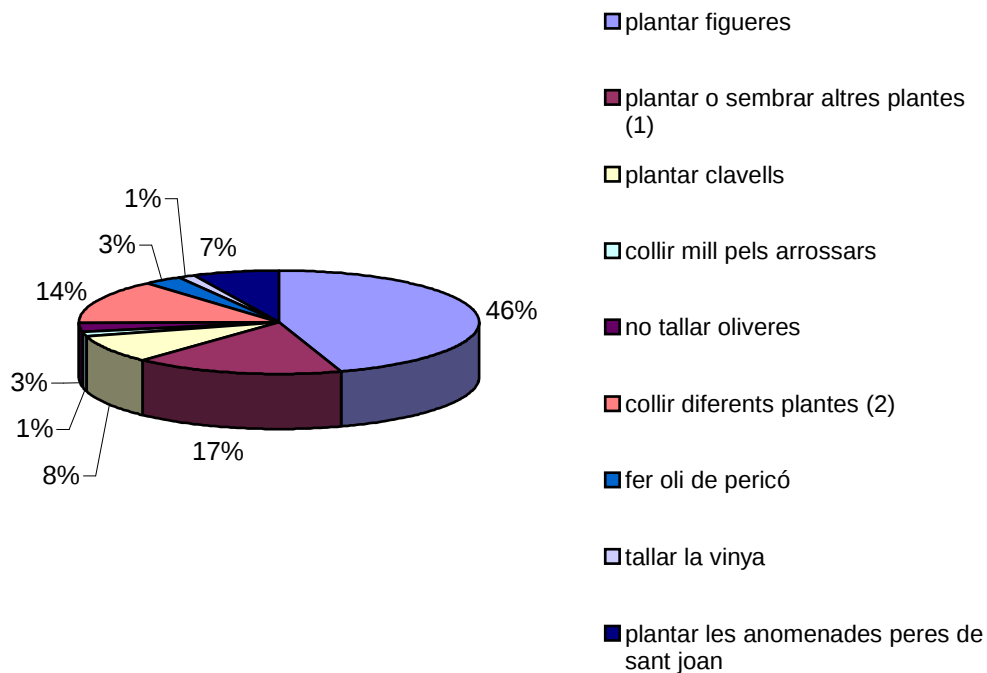

Les altres respostes han estat les següents: *bullir algues per a curar els mals, fer una calendari amb una ceba - posar 12 cebes en sal, i segons si estaven seques o humides, seria un mes de l'any -, i banyar-se els peus a les 12 de la nit.*

Quant a les gastrònòmiques, la més freqüent, fer la famosa coca de St Joan:

Quant a les pràctiques agrícoles, sembla que es l'època adequada per a plantar diferents espècies:

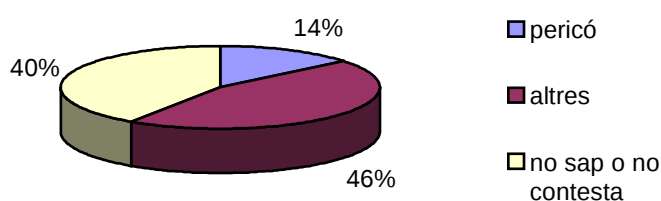
(1) Blat, cols, espígol, romaní, Mª Lluïsa, sàlvia, timó, tarongers, tota classe de verdures sembrar fesols, cebes.

(2) Una planta per a llevar el mal de panxa, herba cuquera, una planta per a llevar els mals esperits, plantes en general, algues bollides que curen els mals, la llet d'una figa per a curar verrugues, peres, qualsevol planta medicinal, flor de Sta. Maria, per al mal de panxa.

10 persones del total d'enquestades van explicar diversos motius pels quals seguien aquestes pràctiques agrícoles: creixeran millor, més aviat, segut que creixerà, les plantes viuen més, segur que broten, comencen a sortir només sortir el sol, viuen de seguida, surten més bones i més boniques.

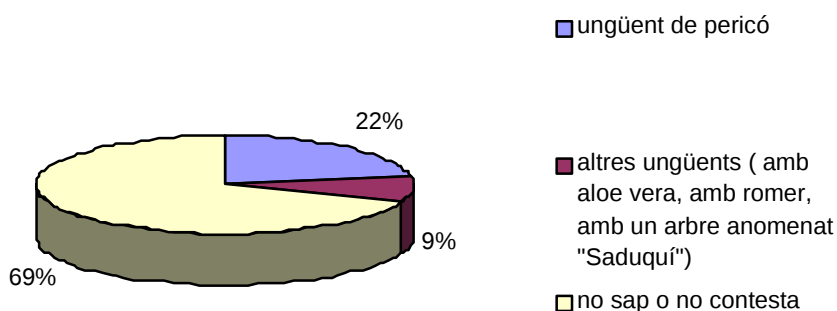
El que queda clar és que en una població fonamentalment agrícola, es valora la influència del solstici quant a data adequada per a la plantació, sembra o recol.lecció de determinades plantes, tal com es coneix arreu dels Països Catalans¹.

PREGUNTA 8: Quines plantes collides aquells dies (la vespra o el dia de Sant Joan), tenen més poder curatiu que un altre dia, és a dir, que la recol.lecció durant aquells dies potencia les seues propietats?

Una petita part de la població enquestada anomena el pericó, però també se n'anomenen moltes altres: "manzanilla", flor de Sta. Maria, Maria Lluïsa, eucaliptus, atzavara, "rabo de gat", figa, cua de cavall, coscollina, té, pol·liol, tomaques, alfalç, romer, farigola - o timó -, crespínell, totes les plantes tenen poders, verbenes, herbasana, ruda, fulles de "guiri", albercocs i cireres, alls, "Santalina" i "Centaura". D'entre aquestes altres, cal destacar la **Centaura**, ja que arreu de Catalunya també es coneix aquesta planta com el "pericó roig", i molts dels nois de 1r d'ESO que van portar pericó per fer l'oli, en lloc de l'*Hypericum perforatum*, van portar aquest pericó roig o bord, i diuen que també se'n fa l'oli i amb les mateixes propietats, fins i tot alguns d'elles diuen que encara era més bo.

Feien cap ungüent?

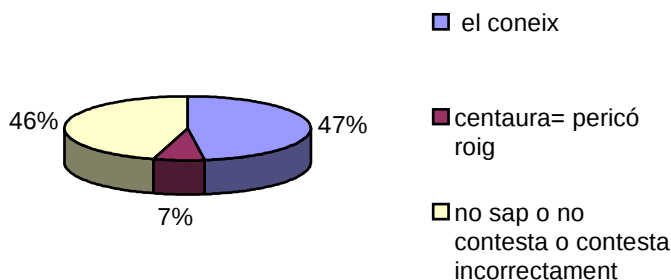
¹ Veure Costumari Català de Joan Amades, dia 23 de juny.

Quina planta és el pericó i on es troba i quan es cull?

El pericó, *Hypericum perforatum*, és una planta silvestre, de la família de les hipericàcies, que no sol arribar al metre d'altura i que trobarem a llocs poc humits, principalment als marges dels camins, prades, ribes i llocs asolellats. Les seues fulles són oposades, glabres, de marge enter i una mica allargades i foradades – d'aquí el nom científic -. Aquests forats són unes glàndules translúcides que són vesícules d'oli. Les flors, reunides en una inflorescència terminal, tenen 5 pètals de color groc intens, amb puntets negres per la seua perifèria.

Els primers brots apareixen cap a la meitat de la primavera i es poden trobar florits fins a final d'estiu, tot i que la màxima floració es dona a finals de juny, que és quan es recomana la recol·lecció.

De les 25 persones que van dir que sabien quina planta era, amb descripcions molt senzilles però que coincideixen amb alguns aspectes de la planta, 25 persones van saber contestar on es troba, amb respostes semblants: *a la serra, camps, a les vores dels camps, per terra argilenca, a les muntanyes, a la carretera, pels costats dels carrers, a les cunetes*, i 29 persones, quan es cull: *maig o juny, nit de Sant Joan, estiu, uns dies abans de St. Joan, abans de la nit de St. Joan*.

Com es prepara l'oli?

22 persones van contestar aquesta pregunta, i tot i que en els sondeigs que havíem fet prèviament i oral entre alumnat i coneguts el procés semblava més o menys clar, les respostes van ser diverses. El tret comú va ser la barreja del pericó amb oli d'oliva, i deixar-ho macerar a l'exterior –sol i serena– durant diferent nombre de dies.

4 persones van descriure la preparació dient que *després de posar-lo a l'oli, ha d'estar 9 dies a sol i serena* – o sol i "sombra" –, 15 persones van contestar altres quantitats de dies (*24 dies, uns quants dies, 15 dies, 40 dies*), una persona va dir que *s'havia de xafar* i 2 que *s'havia de posar en una botella fosca*. Cap persona va especificar si la planta havia d'estar seca o tendra, si s'havien de posar només les flors o també les fulles i tiges tendres.

En les fonts bibliogràfiques que hem consultat tampoc hi ha una uniformitat de mètodes: en algunes es parla de la planta seca i en altres de la planta tendra, però en moltes d'elles es descriuen les sumitats florals – que inclouen flors, tiges i fulles més tendres – com a les portadores dels principis actius de la planta. Sembla que si la preparació es fa amb la planta tendra, l'oli es fa roig, i amb la planta seca, no.

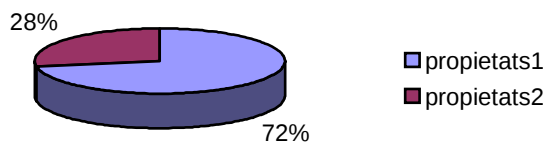
Com que a les activitats del Crèdit de Síntesi volíem que l'alumnat preparés l'oli a la manera tradicional d'Alcanar, van tornar a preguntar oralment als seus coneguts, i cada grup va fer l'oli com li van recomanar, de manera que, finalment, alguns grups van preparar l'oli amb el pericó tendre, i l'oli es va fer roig, i els que van preparar amb el pericó sec, van obtenir un oli no tan colorejat. Esperem que els principis actius

que tenen les propietats curatives no siguen els que li donen la coloració roginosa. Continuarem investigant-ho.

Quines propietats medicinals té?

Segons la bibliografia consultada – veure [bloc de St Joan de l'IES Sòl-de-Riu](#) -, el pericó té propietats astringents, antisèptiques i cicatritzants. Aquestes propietats es poden aprofitar en l'extracció que se'n fa en preparar l'oli de pericó. Això ho podríem relacionar amb 31 de les respostes que hem trobat a les enquestes (propietats 1): *per a curar luxacions, cicatritzant, per a curar cremades, ferides, llagues, escaldats, "rossadures", ...*

Altres propietats que se li han assignat en 12 enquestes més són (propietats 2): *hidratant, bo per al cos i la salut, mal de panxa i cops, cura el dolor, distensions, calambres, cura l'asma, ho cura tot.*

PREGUNTA 9:

Coneixeu algun fenomen que es produisques al cel la nit de Sant Joan?

La veritat és que en aquesta pregunta, les persones enquestades s'han atrevit molt a contestar i encara no hem pogut contrastar cadascuna de les respostes de les 26 persones que han contestat. Són tan diverses com que cauen estels, estels fugaços, surt el carro, la lluna és més bonica, hi ha tormentes, lluna plena, les estrelles es veuen més grans i més vives, els reflexos del Sol són més potents, es veuen més estels, els rajos de sol cauen més intensament, llàgrimes de Sant Joan - estels fugaços-, es veu el Foc de St. Telm.

Què sabeu de la durada del dia i la nit?

Degut a la inclinació de l'eix de rotació de la Terra respecte al pla de la seua òrbita, a l'hemisferi nord la nit de Sant Joan és la més curta de l'any i el dia, el més llarg. Els rajos solars en aquestes dates cauen més perpendicularment que mai –al mig dia, la nostra ombra gairebé es redueix a la que hi ha sota els nostres peus- i, per tant, la radiació solar és molt més intensa.

Entre les persones enquestades, un 28 % han donat respostes completament errònies (nit més llarga, nit i dia més llargs, nit més llarga i dia més curt ...) i, la resta han dit alguna cosa relacionada amb la realitat:

